

Príšerky v zamate!

Existuje obrovské množstvo druhov kvetových chrobákov, ktoré majú napriek niektorým spoločným fyzickým znakom celý rad jedinečných vlastností. Ich dva hlavné spoločné znaky sú intenzívne sfarbenie tela a prítomnosť drobných chlpkov, ktoré týmto chrobákom dodávajú jemný zamatový vzhľad.

Tvar tela tohto hmyzu je typický pre väčšinu chrobákov: jasne ohraničená hlava, široká a ohraničená hrud' (thorax) a robustný zadoček. Najmenšia časť tela je hlava, na nej zložené oči a tykadlá umiestnené po oboch stranách. Tykadlá sú krátke a tvar štítkov na oboch koncoch sa u jednotlivých druhov líši. U niektorých majú tykadlá tvar paličiek, u iných pripomínajú malé hrebienky. Čeluste sú umiestnené v spodnej časti hlavy. Vzhľadom na stravovacie návyky dospelého hmyzu sú ich čeluste zväčša malé. Samičky niektorých druhov majú rohy, ktoré používajú v boji o samičky. Pri pohľade zhora je druhou rozpoznateľnou časťou trup. Tu sa sústreďuje hlavná sila chrobáka. Chráni ho tvrdá, mierne zaoblená schránka (pronotum), ktorá je v mieste, kde sa dotýka hlavy, užšia ako v zadnej časti, kde je takmer rovna-

ko široká ako krovky. Tretia časť tela je krytá a chránená krovkami. Ide o predné krídla, ktoré prešli zvláštnym vývojom: sú veľmi silné a tvrdé, preto sú na let nepoužiteľné. Chránia zadoček a zadné krídla, ktoré sú pod nimi zložené vždy s výnimkou letu. Krajná zadná časť kroviek je u niektorých druhov skrátaná a časť zadočku necháva odkrytú.

NOHY

Chrobák má tri páry nôh, z ktorých každý vychádza z jedného z troch článkov trupu. Niektoré články nôh môžu mať ostne a všetky sú zakončené párom pazúrikov.

HRYZADLÁ

Sú tvrdé a z chitínu. Chrobák na rozdrvenie potravy pred jej konzumáciou používa čeluste.

ČELO

Chráni hryzadlá, ktoré sa nachádzajú tesne pod ním. U samičiek niektorých druhov má tvar lopatky. Hĺbi ním jamky, do ktorých nakladie vajíčka.

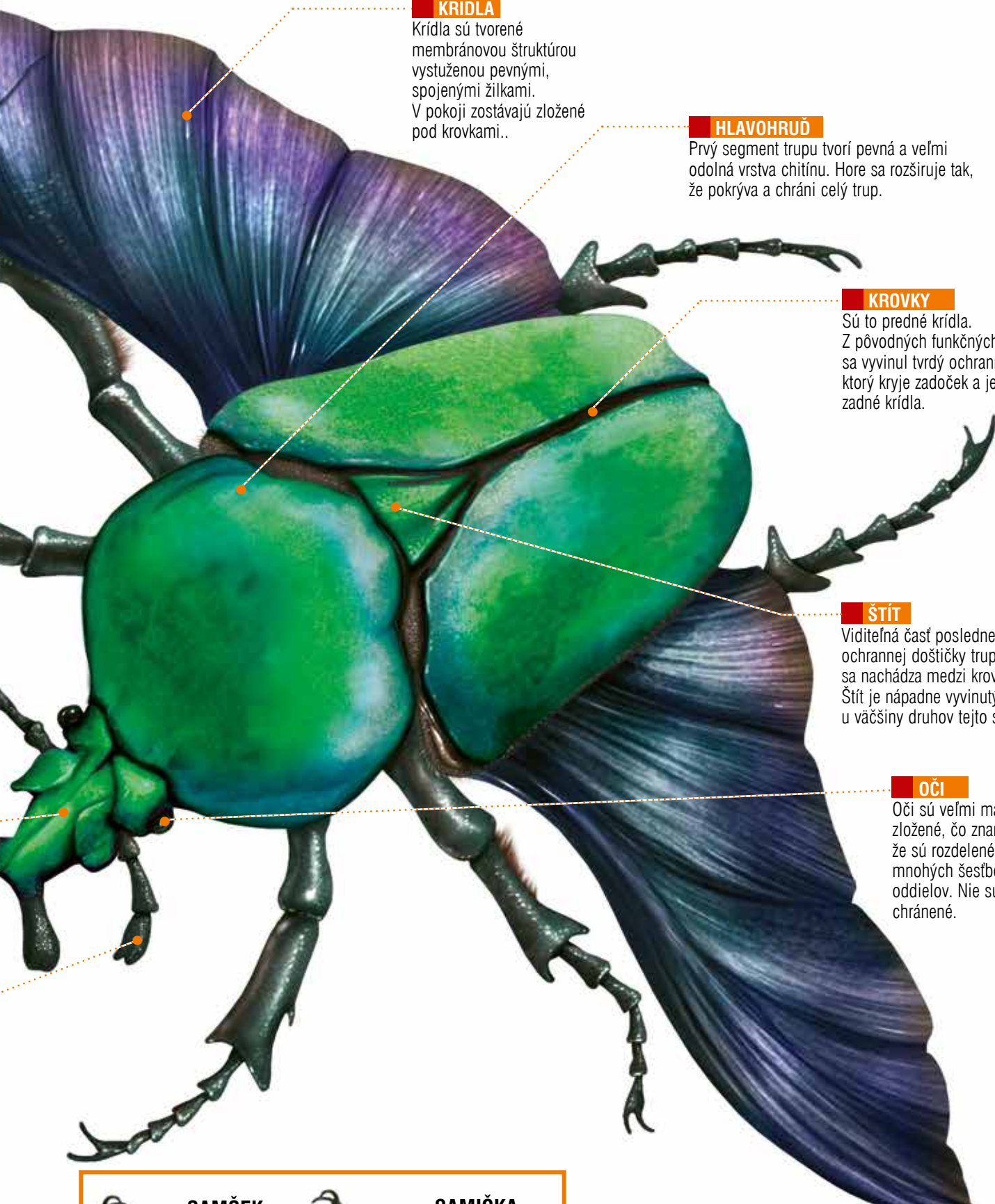
TYKADLÁ

Sú krátke a zahnuté. Je na nich väčšina čuchových receptorov. Chrobáky ich používajú na identifikáciu potravy i ďalších príslušníkov vlastného druhu.

ZADOČEK

Tu sa nachádza väčšina orgánov chrobáka. Skladá sa z rôznych segmentov, z ktorých niektoré sú zrastené a chránené pevnými doštičkami alebo schránkami. Zadná časť je mierne zašpicatená a chráni ju väčšia schránka. Z nej sa otvára análny a pohlavný otvor.

KRÍDLA

Krídla sú tvorené membránovou štruktúrou vystuženou pevnými, spojenými žilkami. V pokoji zostávajú zložené pod krovkami..

HLAVOHRUĎ

Prvý segment trupu tvorí pevná a veľmi odolná vrstva chitínu. Hore sa rozširuje tak, že pokrýva a chráni celý trup.

KROVKY

Sú to predné krídla. Z pôvodných funkčných krídiel sa vyvinul tvrdý ochranný obal, ktorý kryje zadoček a jemné zadné krídla.

ŠTÍT

Viditeľná časť poslednej ochrannej doštičky trupu, ktorá sa nachádza medzi krovkami. Štít je nápadne vyvinutý u väčšiny druhov tejto skupiny.

OČI

Oči sú veľmi malé a zložené, čo znamená, že sú rozdelené do mnohých šesťbokých oddielov. Nie sú ničím chránené.

SAMČEK

SAMIČKA

HLAVOVÝ ROH: HROZIVÁ ZBRAŇ

U niektorých chrobákov, napríklad rodu *Eudicella*, je rozdiel medzi samčekom a samičkami zrejмый: hlavové rohy. Samčeky ich používajú ako zbraň pri boji o samičky, podobne ako jelene používajú svoje parohy.

V lese ako doma

Zlatone sa živia kvetmi a rastlinami, preto niet divu, že sice sú rozšírené po celej planéte, sústreďujú sa najmä v oblastiach s hojným množstvom vegetácie.

OKOLO SVETA

Zástupcovia čeľade
zlatoňovitých (Cetoniinae)

ÚŽASNÉ FAKTY

Štvrtinu **VŠETKÝCH** živočíchov na tejto planéte tvoria chrobáky – najväčšia skupina v živočíšnej ríši! Skarabeusovití (Scarabaeidae) tvoria veľmi početnú čeľaď chrobákov, ktorá má približne 30 000 druhov roztrúsených po celom svete.

Rastliny, stromy a ďalšie porasty sa najhojnejšie nachádzajú v tropických a rovníkových oblastiach. Preto nás ani neprekvapí, že väčšina druhov tejto podčeľade žije práve tu. Nájdeme tu tie najnápadnejšie druhy – čo do veľkosti i farebnosti. Dorastajú do neobvyklých rozmerov jednoducho preto, že je tu teplá klíma a majú dostatok potravy. Keďže sú tieto druhy veľmi rozmanité, existujú medzi nimi aj výnimky. Niektoré z nich sa vyvinuli v suchších oblastiach s obmedzenou vegetáciou, napríklad na pobreží Stredozemného mora alebo vo veľmi suchom a nehostinnom vnútrozemí rozľahlej Austrálie.

1 ZLATOŇ OBYČAJNÝ

(*Cetonia aurata*)

Tento druh obvykle nepresahuje dĺžku 2 cm. Jeho obľúbenou potravou sú kvety divokých ruží, hlohov a bazy čiernej. Jeho larvy niekedy môžeme nájsť v mraveniskách, kde sa živí rozkladajúcim sa materiálom. Žije v strednej a južnej Európe.

1

2 GOLIÁŠ OBROVSKÝ

(*Goliathus goliatus*)

Samčeky tohto druhu dosahujú dĺžku až 11 cm a hmotnosť vyše 40 g, vďaka čomu patria k jedným z najväčších druhov hmyzu na našej planéte. Goliáš žije v lesoch vo vnútrozemí tropickej a rovníkovej Afriky.

2

2

PRIRODZENÉ PROSTREDIE VÝSKYTU

Tropické pralesy

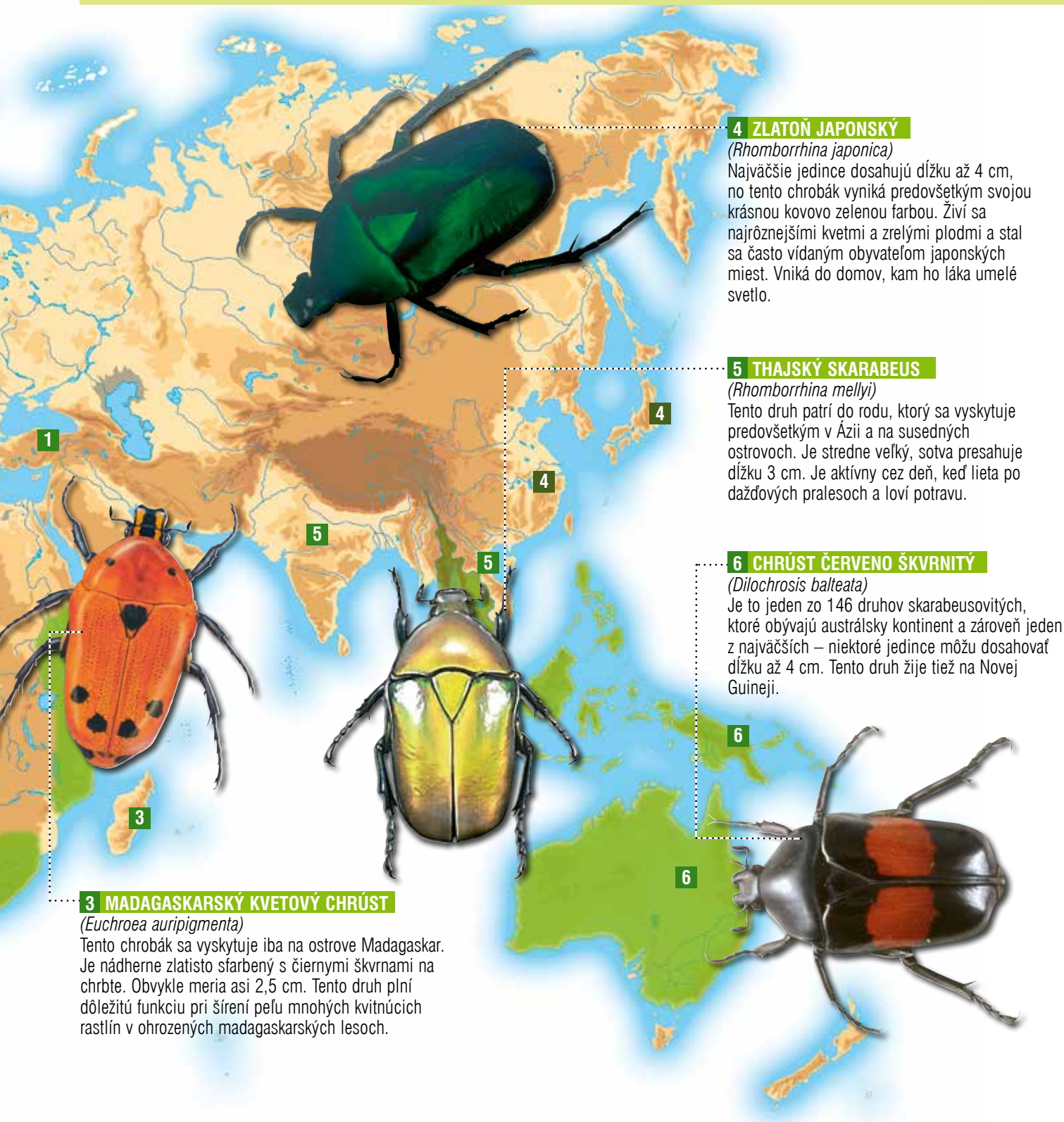
Lesy Stredomoria

Záhrady

Suché eukalyptové lesy

4 ZLATOŇ JAPONSKÝ

(*Rhomborrhina japonica*)

Najväčšie jedince dosahujú dĺžku až 4 cm, no tento chrobák vyniká predovšetkým svojou krásnou kovovo zelenou farbou. Živí sa najrôznejšími kvetmi a zrelými plodmi a stal sa často vídaným obyvateľom japonských miest. Vniká do domov, kam ho láka umelé svetlo.

5 THAJSKÝ SKARABEUS

(*Rhomborrhina mellyi*)

Tento druh patrí do rodu, ktorý sa vyskytuje predovšetkým v Ázii a na susedných ostrovoch. Je stredne veľký, sotva presahuje dĺžku 3 cm. Je aktívny cez deň, keď lieta po dažďových pralesoch a loví potravu.

6 CHRÚST ČERVENO ŠKVRNITÝ

(*Dilochrosis balteata*)

Je to jeden zo 146 druhov skarabeusovitých, ktoré obývajú austrálsky kontinent a zároveň jeden z najväčších – niektoré jedince môžu dosahovať dĺžku až 4 cm. Tento druh žije tiež na Novej Guineji.

3 MADAGASKARSKÝ KVEŤOVÝ CHRÚST

(*Euchroea auripigmenta*)

Tento chrobák sa vyskytuje iba na ostrove Madagaskar. Je nádherné zlatisto sfarbený s čiernymi škvrnami na chrbte. Obvykle meria asi 2,5 cm. Tento druh plní dôležitú funkciu pri šírení peľu mnohých kvitnúcich rastlín v ohrozených madagaskarských lesoch.